అవగాహనకు అసాధ్యమైనది మనస్సు. సామాన్యదృష్టికి ఎంత తేలికగా కనిపిస్తుందో, కొన్ని సమయాల్లో అంతటి చిక్కుముడిగానూ అనిపిస్తుంది. ఏనాడు ఏరీతిగా మారుతుందో గ్రహించటం అతికష్టం. అయితే ఆ మార్పుకి కారణం మాత్రం బలవత్తరమైనదే అయివుంటుంది.

రమాకాంతరావుగారి అంతటి వాడికి నా సహాయంఎందుకు కావలసి వచ్చిందో నాకు ఒక విధాన అంతుపట్టలేదు. ఆ ఉత్తరం చూస్తూనే ఆశ్చర్యపోయాను. పదిమందిని ఆదేశించగలశక్తి, సామర్థ్యం ఉన్న ఆయనకు నే నేవిధంగా పనికొస్తానా అని విస్తుపోయాను. అందునా, అన్ని విధాలా అణిగిమణిగి, ఆయన నిర్ణయాలను కిమ్మనకుండా నిర్వర్తించే సుపుత్రుడు సత్యం మీదే నన్ను ఉపయోగించబోవటం నన్ను మరింత ఆశ్చర్య పరిచింది.

చల్లగాలిలో మరోసారి ఆయన ఉత్తరం చదవాలనిపించి జేబులోనుంచి తీశాను.

"శేషూ!

నీవు ఎంత త్వరగా రాగలిగితే అంత త్వరగారా. పది రోజులుండేటట్టు రా సుమా! ఈ మధ్య సత్యం మరీ పెలుసువాడయిపోతున్నాడోయ్!

—రమాకాంతరావు"

ముక్తసరిగా మాటలు ఎంత తూచితూచి మాట్లాడతాడో అట్లాగే ఉత్తరం వ్రాశాడు. ఇక తప్పేదేముంది? ఆ రోజె తెల్లవారుఝాము రైలుకే పెట్టె బేడాతో స్టేషనుకుబయలుదేరాను.

బండిలో కూర్చుంటే సత్యం మెదిలాడు మనస్సులో. వా డసలే అర్భకుడు. సన్నగా, పొడుగ్గా—ఊచలాగా ఉంటాడు. డబ్బున్నవాళ్లం దరూ పుష్టిగా ఉంటారనేఅపవాదు మనదేశంలో ఉన్నా, వాడి విషయంలో మాత్రం అది వర్తించదు. అన్నం తిన్న మరుక్షణంలో చూచినా వారం రోజుల క్రితం కంచంముందు కూర్చున్నట్లుంటుంది వాడి ముఖం!

వాడు దైహికంగా ఎంత బలహీనుడో—మానసికంగానూ అంతే! కానీ, మెరుగైన గుణం వాడిలో ఒకటుంది. అనుకున్నది చేస్తాడు! నెగ్గా ననిపించుకుంటాడు. అయితే ఆ పంతంలో ప్రత్యర్థి వాళ్ల నాన్న కాకుంటే సరి!

ఉన్నట్లుండి నాకు అనుమానం వచ్చింది—సత్యంకానీ నా ఆస్తినాకు వేరే పంచి పెట్టేయమని అడగ లేదుకదా? అని. అమరుక్షణంలోనే నా ఆలోచనకు నాకే నవ్వు వచ్చింది. అలాఅంటూ జరిగితే రమాకాంతరావుగారు ఇక వాడిని బతికి ఉండనిచ్చేనా? అయినా సత్యమా, అడిగేది? ఛా ఛా!

రైలు గుంటూరు వచ్చే టప్పటికి ఎనిమిది గంట లయింది. పెట్టె బేడా రిక్షాలో పెట్టుకొని రమాకాంతరావుగారి ఇంటి ముందు దిగేటప్పటికి మొట్టమొదటిసారిగా ఆయనే మండువాలో వాలు కుర్చీలో పడుకొని పేపరు చదువుతూ కనబడ్డారు.

ఆయన నన్ను చూస్తూనే హుషారుగా, "రావోయ్! రా, శేషూ! నీ విచ్చినంత గౌరవం మావాడిస్తే స్వర్గంలో తిరిగినంత సంతోషించే వాడిని!" అన్నారు.

నా రాకకు ఆయన చూపిన హర్షాన్నిచూస్తే సత్యం ఏదో పెద్దచిక్కే లేవదీసినట్టున్నాడనిపించింది. అర్భకుడు అణిగిపోడుగదా? అని భయమూ వేసింది.

చిరునవ్వుతో పెట్టె, బెడ్డింగు లోపలికి పట్టించుకుని వెళ్లాను.

నా గొంతు పసిగట్టిన పిన్ని అప్పుడే బయటకు వచ్చి, "ఏమోయ్, ఇదేనా రావటం? రారా! అంతా కులాసానా?" అంది సాదరంగా.

రమాకాంతరావుగారు నవ్వారు. "బాబూ, శేషగిరీ, లోపలికిపోయి మీ పిన్ని ఆతిథ్యాన్ని స్వీకరించి త్వరగా వచ్చేసెయ్యి. ఆలస్యం చేసేవు సుమా! నాకు వేరే పనుంది—వెళ్లాలి!"

ముఖం కడుక్కుని వచ్చేటప్పటికి వంటింట్లో పీటేసి హోటల్‌నుండి తెప్పించిన ఇడ్లీ పెట్టింది పిన్ని. అవి తిని కాఫీతాగి, ఆమె అడిగిన నాలుగు ప్రశ్నలకూ సమాధానాలు చెప్పి అసలు సంగతి తెలుసుకోవాలనే ఆత్రంతో బయటికి వచ్చాను.

ఇక్కడ ఒక్కమాట చెప్పాలి. 'పిన్ని' అంటే వాళ్లు మాకేం చుట్టాలు కారు. ఒకఊళ్లో నా చిన్న తనంలో ఇంటిపక్క ఇంట్లో పదేళ్లు ఉండి, చుట్టాలకంటే కూడా మరీ దగ్గరయి పోయారు. దానికితోడు క్రితం సంవత్సరమే నేనూ, సత్యం ఒకేసారి ఎమ్. బి. బి. ఎస్. లో చేరాము.

రమాకాంతరావుగారికి ఎదురుగా నేను లోపలికి అడుగుపెడుతున ప్పుడు లేని ఒక ఖాళీకుర్చీ ఇప్పుడున్నది. అంటే—అది నాకోసమే వేయించారన్నమాట! మెదలకుండా వెళ్లి కూర్చుని, 'నన్ను పిలిపించడానికి కారణమేమిటి?' అన్నట్లు ఆయన ముఖంలోకి చూచాను.

ఆయన చిన్నగా దగ్గి, "అబ్బాయ్! సత్యానికి ఒక మేనత్త ఉంది. ఆమెకు ఒక్కతే కూతురు. అందమూ, గుణమూ అంటావా—సంసారపక్షంగా ఉంటాయి. వాడు ఒక రాజాలాగాజీవించాలనే నా ఉద్దేశం. ఎన్నాళ్లయినాసరే, ఏ అడ్డంకీ చెప్పకుండా ఉండి, వాడు ఆ అమ్మాయిని వివాహం చేసుకునేటట్లు ఒప్పించి మరీ వెళ్లు!" అని ఒక్కక్షణం కూడా అక్కడ ఆగకుండా, లేచి నిలబడి వడివడిగా అడుగులేసుకుంటూ, సింహద్వారందాటి ఆ వాకిలిదాటి వెళ్ళిపోయారు.

పి. ఎస్. నారాయణ

నేను నిశ్చేష్టుడినయ్యాను.

తేరుకొని తలెత్తేటప్పటికి రమాకాంతరావుగారు వెళ్లిన వాకిలినుండే ఊగుకుంటూ సత్యం లోపలికి వస్తున్నాడు.

నన్ను చూస్తూనే ఆనందంగా పరుగెత్తుకుంటూ వచ్చి, కావిలించుకున్నంతపనిచేశాడు. "ఏరోయ్, శేషూ! ఎప్పుడు రావటం?"

వాడు మధ్యాహ్నం రెండు గంటలదాకా వేసిన ప్రశ్నలన్నింటికీ ఓపికగా సమాధానం చెప్పాను. ఎందుకంటే వాడి కేవిధంగానూ కోపం రావడం నాకు అభిమతం కాదు. రమాకాంతరావుగారి దృష్టిలో నేను మరింత గొప్పవాడిని కావాలంటే సత్యం, నేనంతవరకూ చూడని ఆ మేనత్త కూతురికి మూడు ముళ్ళూ వేయాలి.

అసలు దీనిలో ఏదో కుంభకోణం ఉందనిపించింది. లేకపోతే సత్యాన్ని రమాకాంతరావుగారే ఒప్పించేవారు! ఆ పని నాకు అప్పగించవలసిన అవసరం ఉండేదే కాదు!

రెండు గంటలకు నిద్ర పట్టింది. నాలుగున్నరకు లేచాను. ముఖం కడుక్కునే టప్పటికి పిన్ని నాకూ, సత్యానికీ టిఫిన్ పెట్టింది. మాటలు చెప్పుకుంటూ తిన్నాము. కాఫీ తాగి రోడ్డెక్కాము.

ఓవర్ బ్రిడ్జిమీదుగా గాంధీ పార్కులో చేరి మారుమూల ఉన్న ఒక సిమెంటు బెంచీ మీద కూర్చునేటప్పటికి పశ్చిమాద్రికి సూర్యుడు పూర్తిగా కుంగిపోయ్యాడు. పెద్ద పెద్ద మేడల మధ్యగా ఉన్న ఆ పార్కులో మ్యునిసిపల్ దీపాలు వెలిగాయి. చెట్లగాలి చల్లగాఉంది. దూరాన స్పీకర్‌లో లలిత సంగీతం వినబడుతున్నది.

నాలుగు వైపులా పరికించాను. వాతావరణం చూస్తే—రమాకాంతరావుగారు నా మీద మోపిన భారానికి నాందీప్రస్తావన చేయడానికి ఆ సమయం బాగుంటుందేమో ననిపించింది. ఒక్కసారి జాగ్రత్తగా తలవంచుకొని ఉన్న సత్యం ముఖంలోకిచూచి, గొంతు సరిచేసుకుంటున్నట్లు చిన్న దగ్గు దగ్గాను.

కానీ, అనుకోకుండా, నన్ను మాట్లాడనీయకుండా వాడే గొంతు విప్పాడు. "ఒరేయ్, శేషూ! ఇవాళ నిన్ను దేవుడు నాకోసం పంపినట్లుగా భావిస్తున్నానురా. అసలు నేనే నిన్ను వెంటనే రమ్మనమని ఉత్తరం వ్రాద్దామనుకుంటున్నాను. ఆ విషయం నిన్ను చూచినప్పటినుండి ఎప్పుడు చెబుదామా అని తహతహలాడుతున్నాను!"

నా గొంతు ఎవరో నొక్కినట్లయింది. పీడు గాని మరొకరిమీద నన్ను ఉపయోగించబోవడం లేదుగదా?

నోరు పెగుల్చుకొని ఏదో అనబోయాను. వాడు మాట్లాడనిస్తేనా! "ఒరేయ్, శేషూ!" అంటూ తిరిగి మొదలుపెట్టాడు. "నాకు ఒక విధవ మేనత్త ఉంది.... ఆమె నీకు తెలియక పోవచ్చులే. ఎందుకంటే ఈ మధ్యనే కొత్తగా

చుట్టరికం కలిపి ఆమెను నాకు మేనత్తగా చేసి కూర్చోపెట్టాడు మానాన్న.''

''సరి సరి. కానియ్యి.'' నే నేదైతే ప్రారంభిద్దామనుకున్నానో అదే వాడు మొదలు పెట్టటంతో అసలు ఆ విషయాన్ని వాడి ముందు ఎలా తీసుకురావాలా అని సతమత మవుతున్న నేను తేలిగ్గా శ్వాస పీల్చుకొని ఆసక్తిగా వినసాగాను.

''ఆమె ప్రస్తుతం ఈ ఊళ్ళోనే ఉంది. ఆమె

ఆద్యంతాల నడుమ నేను

ఆద్యంతాల నడుమ నేను

కనీసం రెండు లక్షారాల కయినా అధికారిణి అని మానాన్న అంచనా. అంతటితో అయితే సరిపోయేదే. నేనూ సంతోషించేవాడినే. కానీ ఆమెకో 'అప్సరస' కూతురున్నది. ఆమెను కోడలుగా చేసుకోవాలంటాడు మా నాన్న, నన్ను ఎరగా చూపించి. అంటే ఆ కుటుంబం మీద ఆసక్తితోనూ కాదు; నా సుఖంకోసమూ కాదు. ఆమె వెనక ఉన్న డబ్బును ఎప్పుడు వాటేసుకుందామా అని ఎదురుచూస్తున్నాడు. అందుకని నీవు ఇక్కడ నాకోసం ఎన్నాళ్లయినాసరే ఉండి ఆయన ఉచ్చులోనుండి నన్ను రక్షించి, ఈ పెళ్ళినుండి ఎట్లాగైనా సరే తప్పించుకునేలా మాత్రం చూడు!"

నేను బిత్తరపోయాను.

రమాకాంతరావుగారి మాటలకు ఎంతగా నిశ్చేష్టుడి నయ్యానో, ఈ సారి సత్యం మాటలకు అంతనిర్విణ్ణుణ్ణయ్యాను. 'హరి భగవంతుడా! ఈ లాంటి వ్యూహంలోనా నేను చిక్కుకున్నది?'

నా పని చెరువుగట్టుమీద పడ్డ చేపగతి అయింది.

క్లాక్‌టవర్ ఏడుగంటలు కొట్టిందాకా సత్యాన్ని వాడివాడి వాదానికి బలాన్ని చేకూర్చుకో నిచ్చి, లేచి నిలబడ్డాను. కాని నా నోరు విప్పలేదు. అసలు ఏం మాట్లాడాలో నాకే తెలియటం లేదు. సగం సగం ఆలోచనతో ఏదో నోరుజారి అన్నా, తరువాత ఆ మాటలను చేతల్లో కూడా సమర్థించుకోలేక చావాల్సి వస్తుంది.

ఇంటిదాకా మౌనమే శరణ్యం!

భోజనాలయ్యేటప్పటికి తొమ్మిది గంట లయింది. పక్కపలుకు వేసుకొని వాకిట్లోకి వచ్చాను. సత్యం ఎందుకనో లోపలే ఆగిపోయాడు.

నేను ఒంటరిగా ఎప్పుడు కనబడతానా అని ఎంతసేపటిబట్టి ఎదురుచూస్తున్నారోఏమో, పడక్కుర్చీలో కూర్చుని చుట్టతాగుతున్న రమాకాంతరావుగారు నన్ను చూస్తూనే లేచి, నా దగ్గరికి వడివడిగా వచ్చి, గొంతు తగ్గించి, "నేను దీని కోసం నిను పిలిపించినట్లు వాడికిమాత్రం తెలియనీయకుసుమా!" అని మరుక్షణంలోనే నా వద్దనుండి వెళ్ళి, తన పడక్కుర్చీలో పడుకుని తాపీగా, ఏమీ జరగనట్లుగానే చుట్ట కాల్చ సాగారు.

ఆయన భావాలకు, మాటలకు ఏడవాలో, నవ్వాలో కూడా తెలియని అయోమయంలో పడ్డాను నేను.

కొడుకుముందు ఎక్కడ తేలికవుతానోనని ఆయన భయం!

ఆ రాత్రి నాకు నిద్ర కరువైంది.

మరునాడు తెల్లవారేటప్పటికే రమాకాంతరావుగారు ఏదో పనిమీద ఇంట్లోనుంచి వెళ్ళిపోయారు. నేను, సత్యం స్నానపానాదులు కానిచ్చేటప్పటికి ఎనిమిదికి పదినిమిషాలు తక్కువయింది.

సత్యం గదిలో చెరో పుస్తకం ముందేసుకు కూర్చున్నాము.

అక్కడ నా పరిస్థితికి నాకే నవ్వు వచ్చింది. నాకు కావలసిన ఇద్దరూ ఒకళ్లకు తెలియకుండా ఒకళ్ళు, ఒకరిమీద మరొకరు నా ద్వారా వారి వారి ప్రభావాలను చిత్రీకరించుకుంటున్నారు. హతోస్మి! మధ్యలో నేను నాని నలిగిపోవుగదా?

అలాలని అసలు రంగంలోకి దిగకుండానూ ఉండలేను.

రాత్రి పార్కులో సత్యం చెప్పినదానికి ఆ సమయంలో అంత ప్రాముఖ్యం ఇవ్వలేదు గనుక, వాడు చెప్పిందేమిటో నాకు అంతగా గుర్తులేదు. తిరిగి వాడి వాదనను వినాలనిపించింది. అదే అడిగేశాను కూడా.

మరుక్షణంలోనే వాడు నోరువిప్పి చెప్పేయ సాగాడు. అసలు ఆ విషయంలో వాడిని సమర్థించేందుకు ఆ గృహంలో నేను తప్ప ఎవరూ లేన ట్లున్నది. అది వాడి ఉద్దేశ్యంలోనే సుమండీ! ఎందుకంటే—నాకుగా నేనే ఆ మాటంటే రమాకాంతరావుగారు నన్ను పిలిపించిన ఉద్దేశ్యం సమూలంగా నాశనమైనట్లే!

"నేను వివాహం చేసుకోకపోవడానికి కారణాలు చెప్పమంటావా?—ఒకటి, ఆఅమ్మాయి అప్సరస!" అని పెద్ద పెట్టున నవ్వి, మరుక్షణంలోనే గంభీరుడై, "ఆ అమ్మాయిని నా భార్యగా చేసి కూర్చోబెట్టడంలో మానాన్న ఉద్దేశ్యం నాకు నచ్చలేదు గనుక—నేను డాక్టరు పట్టా చేతిలో చిక్కించుకునేంతవరకూ ఆలాంటి బంధం నా మెడకు తగిలించుకోవడం నా కంత శ్రేయస్కరం కాదనీ..." చెప్పుకు పోతున్నాడు.

"చాలు, సత్యం, చాలు! ఇక ఆపేసెయ్యి. ఆ అమ్మాయి ఒక్క 'అప్సరస' అన్న కారణంతప్ప మరేదీ నీ వాదనకు పుష్టి కలిగించేలా మాత్రం లేదనిపిస్తోంది... సరిసరి! ఇక చదువుకో!" అని నేను మండువాలోకి వచ్చేశాను.

అక్కడ రమాకాంతరావుగారు వాలుకుర్చీలో చుట్ట తాగుతూ ప్రత్యక్షం!

నా ముఖంమీద చిరు చెమట పట్టింది.

ఆయన నన్ను చూస్తూనే చిరునవ్వు నవ్వి, "రావోయ్, శేషూ! అలా కూర్చో!" అన్నారు, ఎదురుగా ఖాళీకుర్చీ చూపిస్తూ.

చేసేదేముంది? మౌనంగా వెళ్లి కూర్చున్నాను.

"ఏమంటున్నాడు సత్యం? మొన్నటట్లే ఉన్నాడా?" అన్నారు ఆసక్తిగా.

ఆయన ఆదుర్దాకు నాకు కొద్దిగా కోపం కూడా కలిగింది.

లేనినవ్వు తెచ్చుకొని, "ఇంతవరకు నాందీ ప్రస్తావనే అయింది. ఇక నాటకం జరిపించాలి" అన్నాను.

"తెలివిగలవాడివనే ఈ పని నీ చేతుల్లో పెట్టాను సుమా! అంతా శాంతంగా జరగాలనే నా కోరిక. లేకపోతే ఎటూ ఉండనే ఉన్నది—మెడలు వంచి చేయగలననుకో..." అని ఒక్క క్షణమాగి, "[illegible] మంతనాలాడుతున్నట్లు మరెవరికంటనా పడితే అభాసుపాలవుతాము" అని ఫక్కున నవ్వారు.

ఆయన మాటలు మొట్టమొదటి సారిగా

చిత్రం—ఎస్. జయదేవ్ బాబు (మద్రాసు–21)

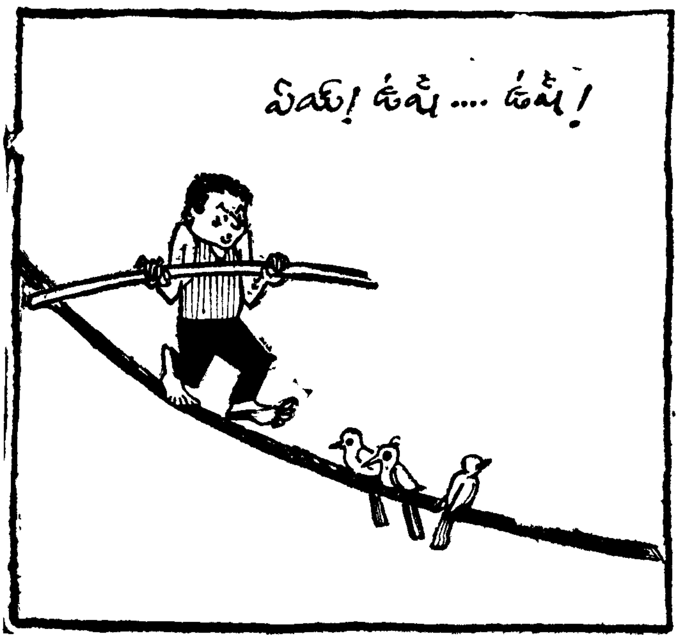

నాలో ఆయన మీద ద్వేషాన్ని కలిగించాయి. ఆయన ఏమైనా చేయగల సమర్థుడు.

సాయంత్రం అయిదు కాగానే రోడ్డుమీదకు బయలుదేరాము. ఆరుగంటల సమయంలో సత్యమే అకస్మాత్తుగా సినిమాకు వెళ్దామని పట్టుపట్టాడు.

టిక్కెట్లు తీసుకుని, మెట్లెక్కి, బాల్కనీలోకి వెళ్ళాము. తలుపుదాకా హుషారుగా వచ్చిన వాడల్లా లోపలికి చూస్తూనే చటుక్కున ఆగిపోయి, వెనుదిరిగి, "అరేయ్, కింద కుర్చీల్లోకి వెళ్దాం పద!" అన్నాడు.

నేను ఆశ్చర్యపోయాను! 'ఇదేమిటి? ఎవరైనా రాపోయున్నారా చెల్లించుకొని బాల్కనీ టిక్కెట్లు కొని, కింద కుర్చీలో కూర్చుంటానంటారా!' అనుకొని, "మనం కంటపడకూడని పెద్దమనుష్యులెవరైనా లోపలున్నారా ఏం?" అన్నాను సగం నవ్వుతూ.

"ఆహా! లోపల మా నాన్న ఉద్దేశ్యంలో నా కాబోయే అత్తగారు, పుత్రికా రత్నంతో విచ్చేసి ఉన్నారు!" అన్నాడు. ఆ కంఠంలో కోపం ఉంది. విసుగు ఉంది. గాంభీర్యమూ ఉంది.

నాకు వాడి ముఖం చూస్తుంటే నవ్వు వచ్చింది. నేనూ బిగబట్టుకొని, నా ముఖాన్ని కూడా గంభీరంగా మార్చుకొని, "అయితే పద, ఇక్కడే కూర్చుందాము. ఆమెతో పరిచయం కూడా చేసుకోవలసిందే!" అన్నాను.

వాడు బిత్తరపోయాడు.

"ఆమెతో నీకేంపని?"

నాకు ఇక్కడ చిన్న అబద్ధం ఆడక తప్పలేదు. "అబ్బాయీ! నీ వాదనకు బలం చేకూర్చాలంటే ఆమె మాటల్లోనూ, చేతల్లోనూ ఉన్న లోపాలను మన గుప్పెటలో పెట్టుకోవాలి. పద పద! పుత్రికా రత్నం కూడా వచ్చిందన్నావు గదా? మరీ మంచిది!" అని వాడిముఖంలోకి చూచాను.

వాడు నుదుటిమీద పట్టినచెమటతుడుచుకుంటున్నాడు. 'సినిమాకు ఎందుకు వెళ్దామన్నానా?' అని బాధపడుతున్నాడు కాబోలు!

"ఇంతకీ ఆ 'కన్య' పేరేమిటన్నావు?"

"వాళ్ళమ్మ ముద్దుగా 'లలిత' అని పేరు పెట్టుకొని, 'లతా' అని పిలుచుకుంటోంది!"

వాడి మాటలకు నాకు నవ్వు వచ్చింది.

చొరవచేసుకుని నేనే ముందుకు అడుగులు వేశాను. అంతపెద్ద బాల్కనీలో ముదురు రంగు చీరల్లో ఉన్న ఆ అమ్మా కూతుళ్ళే నాకు కనపడ్డారు. నా వెనక ఉన్న సత్యాన్ని చూస్తూనే చేటంత ముఖం చేసుకుని లేచి నిలబడింది— "రండి! రండి!" అంటూ, ఆమె.

ఒక్క క్షణం ఆమె వెనకగా నిలబడిన—నా రాకకు ముఖ్యకారకురాలయిన—ఆ అమ్మాయిని చూచాను. లతను చూస్తుంటే నా మనస్సు గిలగిల లాడింది. పూర్వకాలపు ఆచార వ్యవహారాలకు ప్రతిబింబమయిన రమాకాంతరావు బాబాయిగారి ఉద్దేశ్యంలోలాగా అందవిహీనంగానూ లేదు; పందొమ్మిదివందల అరవై రెండవ సంవత్సరంలో ఎమ్.బి.బి.ఎస్. చదువుతున్న సత్యానికి నచ్చేటట్లూ లేదు.

"అబ్బాయి మిత్రుడు శేషగిరి కాదుగదా మీరు?" అంది సంశయిస్తూ.

"ఆ! అక్షరాలా" అన్నాను. "ఆ శేషగిరినే!"

అంటే నా రాక ఆమెకుకూడా తెలుసునన్న మాటేగా?

ఆమె తరువాత ఒక కుర్చీ ఖాళీవదిలి పెట్టి నేను కూర్చున్నాను. నా పక్క సత్యం కూర్చున్నాడు. ఎంత హుషారుగా సినిమా చూద్దామని వచ్చాడో అంత నిస్సారంగా ఉంది వాడిముఖం ఇప్పుడు.

లత నా మనస్సులో మెదిలింది. ఏడు గజాల చీరలో పీలగా ఉన్న కన్య! తలమీద తేలికగా జుట్టూ, చిన్న నుదురూ. ఆకారంలో ఇది లోపమని చెప్పలేము కానీ, అందగత్తెల్లో లెక్కకాదు. అంతమాత్రాన కురూపి అనీ అనలేము.

సినిమాహాల్లో కూర్చున్నంతసేపూ మాట్లాడకున్న మాటల్లో అంత ప్రత్యేకత ఏమీలేదు.

సినిమా అయిన తరువాత బాల్కనీ మెట్లు దిగుతూంటే, "అబ్బాయ్, సత్యం! రేపు శేషగిరిని తీసుకొని మనింటికి రా" అంది ఆమె.

వాడు తల వంచుకునే గుమ్మటంలాగా ఊపాడు.

మరునాడు మధ్యాహ్నం భోజనంచేసి వరండాలోకి వచ్చేటప్పటికి రమాకాంతరావుగారు ఆ కాస్తా అడిగేశారు గూడా. "నిన్న మీకు రాజ్యలక్ష్మి సినిమాహాలులో కనబడిందిట గదా?"

"అవును!" అన్నాను ముక్తసరిగా.

"లతనుగూడా చూచావుగా? ఆయన గొంతు ఎందుకనో గంభీరంగా ఉంది.

"ఊఁ."

ఎలా ఉంది?—అని అడుగుతారేమోనని ఒక్క క్షణం తడబడ్డాను. ఎందుకనో ఆయన ఆ ప్రశ్న అడగనే లేదు.

ఐదు నిమిషాలు నిశ్శబ్దంగా భరించిన తరువాత ఆయన గొంతే తిరిగి వినబడింది. "వాళ్ళింటికి ఈ రోజు వెళతారు గదూ?" ఆ మాటల్లో ఆజ్ఞ మిళితమై ఉన్నదనిపించింది నాకు. మనస్సులోనే కోపాన్ని దిగమింగుకుని, ఒక్క క్షణం ఆయన ముఖంలోకి చూచాను.

ఆ సమయంలో నాభావాలు ఇవి అని చెప్పలేని అశక్తుడి నవుతున్నాననుకుంటే నా మీద నాకే జాలివేసింది.

అసలు రమాకాంతరావుగారు కూడా సత్యం మేనత్తమీద ఏదో మత్తుమందు జల్లారు. కాకపోయినా—లక్షాధికారి కొడుకు, కాబోయేడాక్టరు అల్లుడు కాబోతున్నాడంటే ఆమె సంతోషించకుండా ఎలా ఉండగలదు?

కాని ఇంత డొంక తిరుగుడుగా ఈ వ్యవహారం జరగటానికి కారణం? నేను ఆ గృహంలో రమాకాంతరావుగారి ఉత్తరానికి జవాబుగా కాలు పెట్టకముందే కొంత నాటకం జరిగిఉండాలి. నేనే సత్యం ముందు ఈ విషయానికి నాంది ప్రస్తావన చేశాననుకోవడం శుద్ధపొరపాటు.

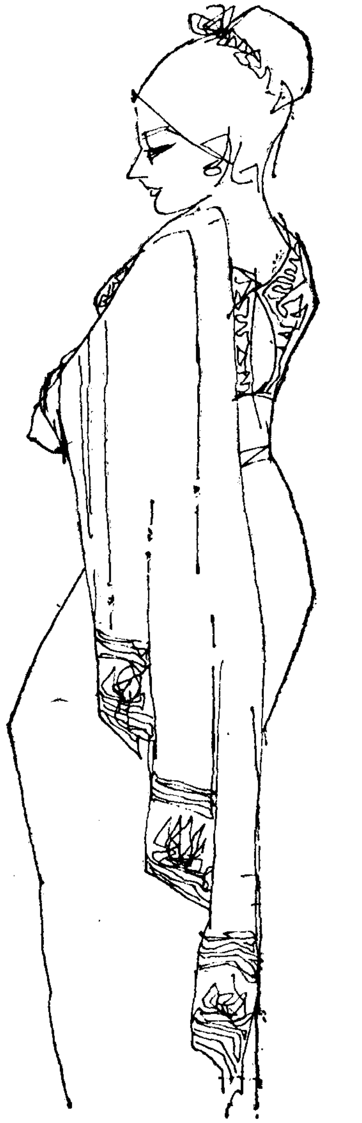

పన్నెల విసనకర్ర
చిత్రం — ఆంజనేయులు (మద్రాసు-4)

ఆ సాయంత్రం ఒంటరిగా సత్యాన్ని ఊరి బయటకల్లా తీసుకువెళ్ళి, రోడ్డు పక్కన గడ్డి మీద కూర్చున్న తరువాత, ఆ రంగంలోకి తిరిగి వాడిని దింపాను.

"అరేయ్, సత్యం!" ఒక్క విషయం నాకు చెప్పు. నిన్ను మీనాన్న మాటిగా ఇంతకుముందు ఎన్నడైనా, లతను వివాహం చేసుకోమని అడిగాడా?"

ఒక్కక్షణం నా ముఖంలోకి చూచి, "ఇంకా అంతవరకు రాలేదు. అదీ రోజుల్లోనే ఉందనే నమ్మకం నాకు బాగా ఉంది. కాని పది పదిహేను

ఆద్యంతాల నడుమ నేను

రోజుల క్రితం ఒక రోజున అమ్మచేత అడిగించాడు."

"నీవేమని జవాబిచ్చావు?" ఆత్రంగా అడిగాను.

"ఇంత విషం తిని చావనైనా చస్తానుగానీ, ఆ అమ్మాయిని మాత్రం వివాహంచేసుకోనని ఆమె ద్వారానే తిరిగి కబురంపించాను."

'సరి సరి. ఇకేం? వాడు అన్నంతపనీ చేస్తాడేమోననే, నన్ను ఉపయోగించారన్నమాట, రమాకాంతరావుగారు! ఎలాగైనా అనుభవజ్ఞుడు !' అనుకున్నాను.

వాడి జవాబుకు నాకు భయం వేసింది. వాడి మాట చూస్తుంటే ఈ సారి ప్రత్యర్థి వాళ్లవాన్నైనా సరే సైయనేటట్లే ఉన్నాడు.

రమాకాంతరావుగారి తత్వమూ నాకు బాగా తెలుసు. ఆయన పట్టుపట్టాడంటే, ఎదటివారు ఎలాంటివారైనావెవరైనాసరే లెక్కించేరకంకాదు. ఇటు సత్యమూ 'నేను ఆ తండ్రికి కొడుకును కాదా?'అంటే ఈ నాటకానికి చివరి అంకం ప్రళయమే అయినా కావచ్చు!

ఆ సాయంత్రం మారుమాట లేకుండా ఇంటివైపు నడక సాగించాము.

ఒక సందు మలుపు దగ్గరకు వచ్చేటప్పటికల్లా సత్యమే అన్నాడు—"ఇదే రాజ్యలక్ష్మమ్మగారి ఇల్లు!" అని, ఒక పెద్ద మేడ చూపిస్తూ.

"వెళ్దామా?" అన్నాను.

"ఎందుకూ?" అన్నాడు వాడు అయోమయంగా.

"నిన్న రమ్మనమని ఆహ్వానించింది గదా?"

"అయితే?"

"వెళ్లటమనేది గౌరవప్రదంగా ఉంటుంది."

"నేను రాను."

"నేను వెళ్లివస్తాను. నీవు ఇంటికి వెళ్ళు! "నేను వాడిని బలవంతం చేయదలుచుకోలేదు. ఎందుకంటే—వాడు ఏలాగూ రాడని నాకు బాగా నమ్మకముంది.

అయినా నన్ను వాళ్లింటికి రమ్మని ఆహ్వానించడంలో ఏదో ఉద్దేశ్యం ఉండి ఉంటుంది రాజ్యలక్ష్మమ్మగారికి. అలాంటి ఆమె కోరిక తీరాలన్నా నేను ఒంటరిగా వెళ్లటమే ఉత్తమం.

సత్యం నన్ను అక్కడే వదిలేసి వెళ్లిపోయాడు. నాకు తరువాత అనిపించింది, వాడికి ఆవిషయంలో కోపం రాలేదు గదా—అని.

నేను గేటు తెరుచుకొని నిశ్శబ్దంగా ఉన్న ఆ భవనంలో కాలు పెట్టాను. బారులైట్లు తెల్లని కాంతిని విరజిమ్ముతూ ఆ గృహానికి అందాన్ని చేకూరుస్తున్నాయి.

హాల్లో ఉయ్యాల బల్లమీద కూర్చొని ఉన్న ఆమె, నన్ను చూస్తూనే లేచి సంతోషంగా, "శేషగిరి గదూ, మీరు? రండి రండి!" అని ఆహ్వానించి, "సత్యం రాలేదా ఏం?" అంది.

అక్కడిదాకా వచ్చి ఇంట్లోకి రాకుండా వెళ్లాడంటే ఆమె మనస్సు కష్టపెట్టుకోవచ్చుని—"వాడికి వేరే ఏదో అర్జంటు పని తగిలి రాలేకపోయాడు. వద్దామని బయలుదేరాడు కూడా!" అని సర్ది చెప్పాను.

నా మాటలు ఆమె నమ్మిందో, లేదో నాకు తెలియదు. నమ్మనట్లుమాత్రం ఆమె ముఖం మార్చలేదు.

నేను వెళ్లి ఆమె ఖాళీచేసిన ఆ ఉయ్యాల బల్లమీద కూర్చున్నాను. ఆమెతో ఏం మాట్లాడాలో నాకేం అర్థం కావటం లేదు.

ఉన్నట్లుండి ఆమె అంది: "ఏ గొడవలూ లేకుండా అంతా సవ్యంగా జరిగితే మీమేలు ఈ జన్మలో మరిచిపోలేను.... ఒక్కతే కూతురు. అల్లారుముద్దుగా పెంచుకున్నాను. ఎవరినిచూచినా ఒంటరిదాన్నిచేసి ఆస్తి కాజేద్దామనే ఉద్దేశ్యంతో ఉన్నవాళ్లే తప్ప, రమాకాంతరావు అన్నయ్యగారిలా అండన నిలబడే వాళ్ళు లేరు" అని చెప్పుకుపోతున్నది.

నా అనుమానం నిజమయింది. రమాకాంతరావుగారు ఆమె కేదో నూరిపోశారు. ఆయనమీద ఉన్న ఆ ఉద్దేశ్యం ఒక పట్టాన ఆమెలో సడలేటట్లు లేదు.

నేను ఒక గంటల్లా కూర్చొని, ఆమె భోజనానికి ఉండమని ఎంత బలవంతంచేసినా, "మరో సారి" అని తప్పించుకొని బయటపడ్డాను.

నేను అక్కడ ఉన్న ఆ గంటసేపులో లత రెండు మూడుసార్లు ఆ హాలులోకి వచ్చింది.

ఆ రాత్రి భోజనాలయిన తరువాత ఒంటరిగా వరండాలోనన్నునిలవేశారు రమాకాంతరావుగారు— "రెండు మూడు రోజుల్లో నీ ప్రయత్నానికి ముగింపు దొరుకుతుందా?" అంటూ.

రెండు నిమిషాలు ఏం చెబుదామా అని తికమక పడ్డాను.

ఆయన రెట్టింపుతో, నా మౌనాన్ని దూరం చేసుకొని, "ప్రయత్నమైతే రెండు మూడు రోజుల్లో ముగియవచ్చు. కాని ఫలితం ఎలా ఉండేదీ మాత్రం నేను చెప్పలేను" అన్నాను. ఆ విషయంలో నా బలహీనతను ఒప్పుకోనక తప్పలేదు.

ఆ క్షణంలో ఆయన ముఖంలోని భావాలను చూడాలనిపించింది. కొంతకాకపోతే కొంతయినా ముందు ఏం జరగబోయేదీ అర్థంచేసుకునేందుకు అవకాశం ఉండేది. కాని చీకటి ప్రతిబంధకమైంది.

ఆయన మరో మాట మాట్లాడకుండా నన్ను ఒంటరిగా వదిలేసి వాకిట్లోకి వెళ్లిపోయారు.

నేను గదిలోకి వెళ్లేటప్పటికి సత్యం పుస్తకం చదువుకుంటూ పడుకొని ఉన్నాడు.

వాడి ముఖంలోకి కన్నార్పకుండా ఒక్కక్షణం ఆ లైటు వెలుగులో చూచాను. నాకు జాలి వేసింది. వాడికి నే నే విధంగా సహాయం చేయగలను?

వాడు ఈ ప్రళయానికి కారణమైన ఆ వివాహానికి "ఊఁ" అంటే ముబ్బుతునకైనా కనపడని ప్రశాంతత ఏర్పడుతుంది. కానీ ఒక ఆప్తమిత్రుడికి—తన అంతరాత్మకు వ్యతిరేకంగా అయిష్టమైన కార్యాన్ని చేసి ఆనందమయ జీవితాన్ని నాశనం చేసుకోమని నేను తెలిసీ ఎలా చెప్పగలను?

ఆ రాత్రి నాకు సరిగ్గా నిద్రపట్టలేదు. మాట్యమాటికీ రమాకాంతరావుగారు, సత్యం, రాజలక్ష్మమ్మగారు, లలిత నా కళ్లముందు కదిలి నాకు నిద్రపట్టకుండా చేస్తున్నారు. నా మనస్సు పూర్తిగా అల్లకల్లోలమైంది!

నేను సత్యానికి ఆ విషయంలో ఏలాంటి సహాయం చేయలేనని బాగా తెలుసు. రమాకాంతరావుగారు సత్యంమీద యుద్ధం ప్రకటిస్తే జరగబోయే సంఘటనలు, ఫలితాలు చూడలేను.

ఎంత త్వరగా వీలయితే అంత త్వరగా ఆ

లతాంతిక

సంపత్కుమార

అసలు ప్రోషిత భర్తృకయైన తాను
నేడు వాసకసజ్జికానియతి దనరె
తిరిగి రేపేమి యౌను? స్వాధీనపతిక
యవును, మాధవు గూడి రసాత్మ ప్రకృతి.

వరుస దప్పని నాయికాత్వంపు కలిమి
గడియ దాటని మాధవాగమనరీతి
ఇట ముహూర్తస్పష్టమయి గూడ నింతయేమి
టో అపూర్వ సౌందర్యమ్ము లొలుకుచుండు.

ఈ సుమాంగిని బ్రాహ్మి తానిట్లె వచ్చి
అట్లె కూర్చె నంగమ్ము ననంగునికి, అ
తడును దా కళాపూర్ణుని వడువు నూపి
శరశరాసనములతోడ శాస్త యగును.

పూలు విరియును, తెరచు దినాల నేమ
మూసికొన్నట్టి హృద్ద్వారముల, విశాల
కాలహేలా విలాస సంక్రాంత దివ్య
మధుర సృష్టి స్వరూప సంపదల జూప

ఏండ్లలో వ్యాప్తమయినట్టి యా బ్రదుకును
ఒక్క సుమ మొక్క దినములో నొదిగి చూపు
నందుకే నేమొ సుమకాలమన్న నింత
యుదిగ లోకమ్ము స్నేహాన పాదివికొనుట

ప్రీతి నంకురితము, పల్లవితము, విచికిలితముగానూహ, అ ఊహ బ్రతుకు వరకు
పరిణతియె శిలమయినట్టి ప్రస్తుత స్థితిగతమై గూడ ముజ్జ్వలమ్ముగ లసించు. •

ప్రదేశంనుండి బయటపడటం శ్రేయస్కరమని పించింది—సత్యాన్ని వాడి ఖర్మానికి వాడిని వదిలేసి. నేనుమాత్రం చేయగలిగిందేముంది — రమా కాంతరావుగారిమీద నా చేతకానితనాన్ని కప్పి పుచ్చుకొని, ద్వేషాన్ని పెంచుకోవటం తప్ప?

మరునాడు మధ్యాహ్నంవరకు అన్యమనస్కంగానే గడిపాను. చిక్కుకున్న వ్యూహంనుండి బయటపడటం ఎలా?

అకస్మాత్తుగా మా ఊళ్లో ఉన్న నా మిత్రుడు భాస్కరం మెదిలాడు మనస్సులో. వడివడిగా ఆ మధ్యాహ్నపు మండుటెండను కూడా లెక్క చేయకుండా పోస్టాఫీసుకు నడిచాను.

"భాస్కరం!

తెలిసో తెలియకో, ఒక ఉచ్చులో చిక్కుకున్నాను. దానినుండి రక్షించేభారం నీదేసుమా! వెంటనే వచ్చేయమని ఒక అర్జెంటు టెలిగ్రామ్ నా పేరున గుంటూరు సత్యం అడ్రసుకు ఇచ్చెయ్యి. ఒక మిత్రుణ్ణి కష్టసమయంలో ఆదుకోలేక పారిపోతున్నానని చెప్పుకోవటానికి సిగ్గుపడుతున్నాను. మిగతా వివరాలు నీ సమక్షంలో.

శేషగిరి"

ఎక్స్‌ప్రెస్ డెలివరీ స్టాంపులు అంటించి ఆ కవరు పోస్టు డబ్బాలో వేసి స్వేద బిందువులు తుడుచుకుంటూ ఇంటికి చేరాను.

మళ్ళీ రమాకాంతరావుగారు, సత్యం, రాజ్యలక్ష్మమ్మగారు, లలిత—ఆ పరిసరాల్లో ఇంకా రెండు రోజులున్నానంటే నాకు పిచ్చెక్కినా ఎక్కవచ్చు.

కానీ అనుకోకుండా ఆ రోజు సాయంత్రమే నేననుకున్నంతా అయింది. తుఫానుకు సూచనగా గాలివీచినట్లు, ఆ గృహంలో జరగబోయే ప్రళయానికి (నా ఊహలో) సూచనగా రమాకాంతరావుగారు కొన్ని మాటలు వదిలారు.

బజారునుండి పొద్దుపోయిన తరువాత ఇంట్లో ఇద్దరం అడుగుపెట్టాము. ఆ సమయంలో రమాకాంతరావుగారు ఒంటరిగా లైటు కెదురుగా గంభీరముద్రతో కూర్చుని ఉన్నారు. ఆయన ముఖంమీద ముడతలుచూస్తుంటే నాకు కొద్దిగా కాళ్ళు వణికాయి.

మేము లోపలికి ఏ అడ్డంకీ లేకుండా చేరతామా?

అనుకున్నంతా అయింది.

"అరేయ్, సత్యం!" అది రమాకాంతరావుగారి గొంతు.

బిత్తరపోయి ఇద్దరం నిలబడిపోయాము.

"నీ వివాహం లతతో నిశ్చయించాను. లగ్నం కూడా పది పదిహేను రోజుల్లోనే పెట్టించేస్తున్నాను."

నా గుండె దడదడలాడింది. వంచుకొని ఉన్న తల పైకెత్తటానికి భయపడ్డాను.

క్షణం గడిచిందో లేదో—రమాకాంతరావుగారు ఆయన కుర్చీలో లేరు. నా పక్కన ఉన్న సత్యం వడివడిగా తన గదిలోకి అడుగులువేస్తున్నాడు.

నేను?!

వయస్సువచ్చి, లోకజ్ఞానం క్షుణ్ణంగా తెలుసుకున్న కొడుకుమీద ఏమిటీ మొండి పట్టుదల, అఘాయిత్యం?

నాకు రమాకాంతరావుగారిమీద చిరాకువేసింది. కానీ చేయగలిగిందేముంది? మింగి ఊరుకున్నాను. ఒకవేళ ధైర్యంచేసి, "అలాకాదు, బాబాయిగారూ—ఇలా" అని అంటే, "నీ సలహా ఎవడికి కావాలోయ్, బోడి సలహా?" అని ఇప్పటివరకు నామీద ఉన్న ఆ కాస్త గౌరవం కూడా తుడిచివేసుకోవచ్చు. నా సలహాలకోసం కాదుకదా అసలు ఆయన నన్ను పిలిపించింది? ఇక నాకు మౌనమే శరణ్యం. మరో దారి లేదు.

తేరుకొని నేనూ గదిలోకి అడుగులు వేశాను.

సత్యం రెండు చేతుల మధ్య తలను ఇరికించుకొని బల్లమీద పడుకుని ఉన్నాడు. నాకు భయంవేసింది, వాడు ఆ సమయంలో ఏం అఘాయిత్యం చేస్తాడోనని.

అనునయంగా వెళ్ళి వాడి భుజం మీద చేయి వేశాను. వాడు తలెత్తాడు. నేను ఉలిక్కిపడ్డాను. నీటికి నిలయాలైన వాడి కళ్ళను చూడవలసి వస్తుందేమోనని భయపడుతున్న నన్ను మరింత హడలగొడుతూ వాడి కళ్ళలోని ఎర్రని చారలు నా వంక తీక్ష్ణంగా చూస్తున్నాయి. కందగడ్డల్లాంటి చెంపలు నన్ను కొట్టేటట్టున్నాయి. వాడు కోపంతో ఎదటి మనిషిని మింగేటట్టున్నాడు.

ఒక్కక్షణం కన్నార్పకుండా వాడి ముఖంలోకి చూచి, "తొందరపడకు" అని భుజం తట్టి ఇక అక్కడ ఉండకుండా బయటికి వచ్చేశాను.

అప్పటికి చీకటి బాగా ఇళ్ళను చుట్టేసింది. నక్షత్రాలు చీకటిని మింగాలని చూస్తున్నాయి. ఆ వాతావరణంలో కాస్త ప్రశాంతంగా వాకిట్లో అరుగుమీద కూర్చోవాలనిపించింది.

నాలుగు అడుగులు అటుప్రైపు వేశాను. రమాకాంతరావుగారు—చుట్ట తాగుతూ.

హరి భగవంతుడా! నాకు కనీసం ప్రశాంతత కూడా ఈ గృహంలో లభించదా? అడుగు వెనక్కు వేయబోయాను.

రమాకాంతరావుగారి గొంతు ఖంగుమన్నది. "రావోయ్, శేషూ, రా! ఇది అంత సొమ్యంగా నడుచుకోవాలనుకునే వాడికి రోజులుకావోయ్! మర్యాదగా అడిగినవాళానా—ఉహూం కొండెక్కి కూర్చున్నాడు! నా అంతట నేను ఆయుధం ఉపయోగించేటంతవరకు వాడు దిగివచ్చాడా? ఇక ఇప్పుడేంచేస్తాడు? కాదయ్యా—ఇక ఎదురు తిరిగాడే అనుకో—ఇక ఆ క్షణంనుండీ వాడికి ఇక్కడి ఒక్క పయాపైస మీద కూడా అధికారం ఉండదని వాడికిమాత్రం తెలియదూ? అంత తెలివితక్కువవాడా ఏం?... ఎమ్. బి. బి. ఎస్. చదువుతున్నాడు!" ఫెళ్ళున నవ్వారు.

నాకు ఆ నవ్వు నవ్వుగా అనిపించలేదు. అగ్ని పర్వతాలు భగభగమంటున్నట్లనిపించింది.

అలుక - అనునయము

చిత్రం — ఎస్. ఆదిమూర్తి (అనంతపురం)

ముళ్లమీద కూర్చున్నట్లు ఒక అరగంట అక్కడే కూర్చున్నాను.

"జీవితమంతా సత్యం ఉద్దేశ్యంలోలాగా సరక్షాయంగా నడిచినాసరే, లతను లతను వివాహం చేసుకోవలసిందే! కాదన్నాడో మరు క్షణంనుండి ఆ ఇంటి గడప తొక్కటానికే వీల్లేదు! అక్కడినయాపైసా ముట్టుకోవటానికి వీల్లేదు!" రమాకాంతరావుగారి అరగంట మాటలకు సారాంశం అది.

ఆ విషయంలో కూడా ఆయన తెలివిగలవాడనే అనిపించుకున్నాడు. ఆ విషయం నా ముందు అంటే, తనే నేరుగా కొడుకుతో చెప్పకుండా, నేను వాడికి అప్పచెబుతాను గదా?

ఒప్పుకున్న తరువాత చేయక తప్పేదేముంది? 'ఏమైనా త్వరలోనే ఇక్కడి నా పనులన్నీ పూర్తి చేసుకోవాలి. రేపు సాయంత్రానికన్నా నన్ను ఈ

ఆద్యంతాల నడుమ నేను

వ్యూహంనుండి రక్షించే భాస్కరం తంతి రావచ్చు.'

అందుకనే మరునాడు ఉదయం కాఫీ తాగిన తరువాత వాడు గదిలో ఒంటరిగా కూర్చున్నప్పుడు ఆ విషయం కదిలించి, రమాకాంతరావుగారి ఉద్దేశ్యమంతా చెప్పేశాను.

చెప్పి తలెత్తి వాడి ఆకారాన్ని చూచి హడిలి పోయాను. లేచి నిలబడి పిడికిలి బిగించి నిప్పులు కురిపిస్తున్నాడు సత్యం!

"ఆయనే అంత పట్టుపట్టుతున్నప్పుడు నేను మాత్రం తక్కువ తిన్నానా? నేను ఈయన ఆస్తి లేకపోతే బతకలేకపోను. చదివిన చదువుకు తొంభై రూపాయల గుమాస్తాగిరీ దొరక్క పోదుగా? పోనీ, దొరకదే అనుకో—ఇంత విష

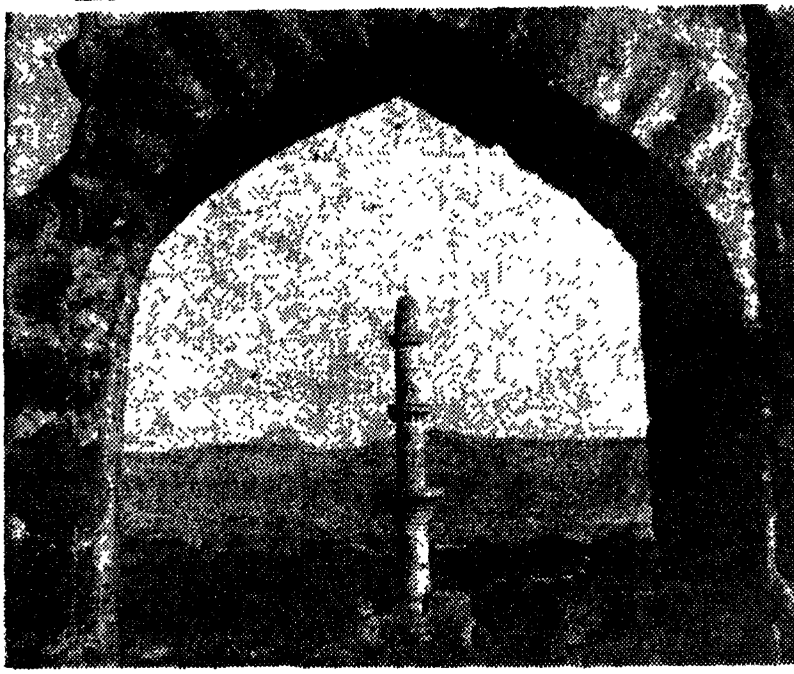

దౌలతాబాద్ గత వైభవ చిహ్నం

ఫోటో—డి. వి. ఎస్. మూర్తి. (ఖర్గపూర్)

మైనా తింటానుగానీ, లతను మాత్రం వివాహం చేసుకోను."

చిరాకుగా, "ఎవరో ఒకరు మెట్టు దిగందే..." అంటున్న నా మాట పూర్తికాక ముందే నా భుజం పట్టుకొని బలంగా ఊపుతూ, "అంటే నీ ఉద్దేశ్యం కూడా మా నాన్న చెప్పినట్లు ఆ అమ్మాయిని వివాహం చేసుకోవాలనా?" అన్నాడు.

వాడి చూపులకు నేను తట్టుకోలేకపోయాను. ఒక విధంగా వాడి ప్రశ్నకూ తట్టుకోలేకపోయి నట్లే. దానికి నేను సమాధానం చెప్పలేను!

సాయంత్రం నాలుగు గంటల సమయంలో భాస్కరంనుండి వచ్చిన అర్జెంటు టెలిగ్రామ్ చూచినప్పుడు నేను జీవితంలో అంతవరకు ఎన్నడూ పొందని ఆనందాన్ని పొందాను.

● టెలిగ్రామ్ అడ్డుపెట్టుకొని, పెట్టె, బెడ్డింగు సర్దుకున్నాను.

మేము ప్లాట్‌ఫారం మీదికి వెళ్ళేటప్పటికి ఇంకా బండికి అరగంట టైము ఉందన్నారు. ప్లాట్‌ఫారం మీద చివరగా జనంలేనిచోట ఇద్దరం కూర్చున్నాము. సత్యంతో ఏమి మాట్లాడాలో నాకేం తోచటంలేదు. నా మనస్సులో వాడికేదో చెప్పాలని ఉంది. కానీ మాటల రూపంలో చెప్ప లేకపోతున్నాను. వాడూ అదే పరిస్థితిలో ఉన్నట్లుగా వాడి ముఖమే చెబుతున్నది.

ఆ మౌనంచూస్తుంటే ఏదో అమూల్యమైన కాలం మా చేతిలో చిక్కకుండా వెళ్ళిపోతున్నదే అని పిస్తున్నది. నేను ఏం చెప్పను? ఏలాంటి సలహా ఇవ్వగలను? వాళ్ళ నాన్న పన్నిన భయంకర వ్యూహంనుండి వాడి నెలా రక్షించగలను?

రైలు వచ్చింది.

పోర్టరు పెట్టె, బెడ్డింగు లోపల పెట్టాడు. నేను కిటికీ పక్కగా చేరుకున్నాను.

అకస్మాత్తుగా వాడి చేతిని నా చేతిలోకి తీసుకున్నాను. వాడి ముఖంలోకి చూస్తుంటే నా కళ్లవెంట నీళ్లు గిర్రున తిరిగాయి.

"సత్యం!" అన్నాను, నా బాధను కప్పిపుచ్చుకుంటూ. "ప్రయత్నించిచూడు. ఫలితముంటేసరే. తను పట్టిన కుందేటికి మూడేకాళ్ళని మీ నాన్న మొండిగా కూర్చుంటేమాత్రం పెండ్లి రెండు మూడు రోజు లుండనగానే నా దగ్గరికి వచ్చెయ్యి. మనం జీవించలేకపోముగా?" అన్నాను.

నా గొంతు జీరబోయింది. వాడికి నే నివ్వగలిగిన సలహా అదొక్కటే!

రైలు ఇంజను కర్కశంగా కూసి, మా ఇద్దరినీ విడదీస్తూ బయలుదేరింది. ఒక్కక్షణం దీనాతి దీనంగా ఒకళ్ల కళ్ళలోకి ఒకళ్లంచూచుకున్నాము. మరువలేని క్షణం అది!

* * *

మా ఊరు తిరిగివచ్చానన్న మాటేగానీ మనస్సు మనస్సులో లేదు. మిత్రుడికి సహాయంచేయలేక పోయాననే ఆవేదన నన్ను పీడిస్తున్నది. అమితంగా బాధపడ్డాను. వాడినుండి ఏలాంటి వార్త వస్తుందోనని రోజూ భయంతో ఎదురుచూసే వాడిని.

నెలరోజులు ఓపికపట్టినా, వాడినుండి ఏలాంటి ఉత్తరమూ రాలేదు. కాలం గడుస్తున్న కొద్దీ నాలో అసహనమూ, భయమూ ఎక్కువ కాసాగాయి. చివరికి ఉండబట్ట లేక నాలుగైదు ఉత్తరాలు కూడా వ్రాశాను. ఫలితం శూన్యం.

చివరికి ఎట్లాగైతేనేం, నేనుగుంటూరునుండి వచ్చిన తరువాత మూడు నెలలకు సత్యంనుండి ఉత్తరం వచ్చింది. ఎంత ఆదుర్దాతో దానిని విప్పి తీసి చూచానో, అది చదివి అంతగా నిర్ఘాంత పోయాను.

"శేషగిరీ!

మానాన్న ప్లేటు ఫిరాయించాడోయ్ భగవాన్లు! నేను లతను వివాహం చేసుకోవాలనే కోరిక ఆయన ఈ రోజున కోరటం లేదు. పైపెచ్చు వద్దంటున్నాడు. ఎందుకా అని ఆశ్చర్యపోతున్నావా? అదేమంత అనుకోని విషయం కాదు. లత తల్లి అయిన రాజ్యలక్ష్మమ్మగారి ఆస్తి వ్యవహారాల్లో కొన్ని గుట్లు మా నాన్న గుప్పిటిలో ఉన్నాయి. ఫలితంగానే ఈ మూడు నెలల్లో రోజురోజుకూ ఆమె ఆస్తి తరిగిపోవటం, మా నాన్నగారి ఆస్తి పెరగటం సంభవించింది. ఈలాగే నన్ను వాళ్ళకు ఎరగా ఇంకొక రెండు మూడు నెలలు చూపించి, వాళ్ళను బికారులుగా చేస్తాడనేది నిస్సందేహం! వాళ్లను చూస్తుంటే నాకు జాలివేస్తున్నది, శేషగిరీ! మా నాన్న ఎంతకైనా తగునని నీకు తెలుసుగా?

"ఏమిటో, శేషగిరీ! ఈ పెద్దలు ఎందుకు ఈలాంటి ఘోరాలు చేస్తారో నాకు అర్థంకాదు. చివరికి వెళ్ళే రోజున ఏం తీసుకు వెళ్తారని? ఈ పాపంతప్ప ఏమీ వెంటరాదు. ఒకరోజున శోభాయమానంగా వెలిగిన ఆ కుటుంబాన్ని రోడ్ల మీద బికారులుగా తిరుగుతుంటే ఎలా చూడగలం? మానాన్న చేస్తున్న పాపానికి—అంతే శేషగిరీ —నేను లతను వివాహం చేసుకోవటం కన్నా గత్యంతరం లేదు. అదే నా నిశ్చయం! మా నాన్న వద్దన్నా రిజిస్టర్‌మారేజ్ అయినాచేసుకుంటాను.

నీ మిత్రుడు,
సత్యం" ★